

## AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3385/2019. (XII. 19.) AB VÉGZÉSE

### alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

#### v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Gfv.VII.30.390/2018/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

#### I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselővel (Dessewffy és Dávid valamint Társai Ügyvédi Iroda, ügyintéző ügyvéd: dr. Dessewffy Alice) eljáró indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján nyújtott be alkotmányjogi panaszt.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló polgári perben megállapított tényállás szerint az indítványozó és a későbbi alperes befektetési vállalkozás között 2014 márciusában határidős, opciós és deviza spot befektetési szolgáltatási és kiegészítő befektető szolgáltatási tevékenység nyújtására keretszerződés jött létre. A keretszerződés X.5 pontjában a szerződéssel kapcsolatos vitás kérdések rendezésére a szerződő felek alávetették magukat a Pénz- és Tőkepiaci Állandó Választottbíróság (a továbbiakban: Választottbíróság) kizárólagos döntésének azzal, hogy a Választottbíróság saját eljárási szabályzata alapján jár el. 2015 januárjában a Svájci Nemzeti Banknak az árfolyamkülönb eltörlésére vonatkozó bejelentésére a svájci frank erősödött, az indítványozó EUR/CHF nyitott pozícióit a befektetési vállalkozás zárta, majd az indítványozó befektetési számláján jelentkező veszteség csökkentésére fordította a nála óvadékként elhelyezett összegben túl 14.097.897 Ft erejéig az indítványozó egyéb pénzüsségét is. Az indítványozó a befektető ez utóbbi magatartását jogellenesnek találta, ezért a Választottbírósághoz benyújtott keresetében elsődlegesen az alperesnek szerződésszegéssel okozott kár megfizetésére kötelezését, másodlagos, továbbá harmadlagos kereseti kérelmében pedig a szerződés érvénytelenségének megállapítását kérte annak jóerkölcsbe ütközése, illetve a perbeli ügyletre vonatkozó megállapodás tisztességtelensége miatt.
- [3] A Választottbíróság az első tárgyalás kitűzését megelőzően megállapította hatáskörét, majd négy tárgyalást követően 2017. április 13. napján meghozott ítéletével a felperes indítványozó keresetét elutasította. Megállapította, hogy az eljárás tárgyává tett, az alperes bizományosi eljárásával megkötött ügyletek nem minősültek deviza spot ügyletnek. Az alperes szerződésszegését illetően kifejtette, hogy nem valósult meg az alperes részéről a STOP megbízások szerződéstől eltérő teljesítése, arra pedig az üzletszabályzat jogosította fel az alperest, hogy a felperes által követelt összeggel csökkentse a veszteséget. Megállapíthatónak tartotta ugyanakkor a Választottbíróság az alperes szerződésszegését a tájékoztatási kötelezettség körében. Mivel azonban a felperes nyilatkozatai, eljárása alapján, illetve a korábbi STOP megbízásai alakulásából álláspontja szerint következtetni lehetett arra, hogy kellően tájékozott fogyasztóként a felperes a vonatkozó szerződési feltételeket, így a STOP megbízások kockázatát is megismerte, a Választottbíróság úgy ítélte meg, hogy a felperes károsodása nem áll összefüggésben a tájékoztatási kötelezettség elmulasztásában megvalósult szerződésszegéssel. A másodlagosan, illetve harmadlagosan előterjesztett keresetek elutasítását a Választottbíróság azzal indokolta, hogy a felek között létrejött szerződés céljánál, megkötésének körülményeinél fogva nem sértette a társadalom érték-ítéletét, ezért érvénytelensége nem volt megállapítható.
- [4] Az indítványozó a Budapest Környéki Törvényszékhez benyújtott keresetében a Választottbíróság ítéletének érvénytelenítését a választottbíráskodásról szóló 1994. évi LXXI. törvény (a továbbiakban: Vbt.) 55. § (1) bekezdés c) és e) pontja, valamint a (2) bekezdés b) pontja alapján kérte. Az indítványozó 2018. április 19-i beadványában hivatkozott a Választottbíróság hatáskörének hiányára is. Az elsőfokú bíróság a felperes keresetét elutasította. A Választottbíróság kifogásolt hatáskörével kapcsolatban megállapította, hogy arra az indítványozó a Vbt. 55. § szerinti jogvesztő határidőn túl, elkészen hivatkozott, mert az indítványozó keresetlevele 2017. június 20-án érkezett a bíróságra, a hatáskör hiányára azonban csak 2018 áprilisában hivatkozott először. A bíróság hangsúlyozta, hogy értelmezése szerint csak a jogvesztő határidőn belül előterjesztett kérelmek tekinthető-

ek szabályszerűen előterjesztettek, és nincs mód a per során a kereset kiterjesztésére további érvénytelenítési ok tekintetében. Rámutatott az elsőfokú bíróság arra is, hogy az indítványozó hivatkozása érdemben sem volt megalapozott. E körben utalt arra, hogy a keretszerződés X.5. pontja tartalmazza a választottbírói kikötést, az indítványozó a szerződésbe foglalt kikötés alapján fordult keresetével a Választottbíróshoz, bírót jelölt, az eljárás során és a tárgyalásokon aktívan részt vett anélkül, hogy kifogásolta volna a hatáskör hiányát. Hivatkozott arra is a bíróság, hogy a Vbt. 5. § (4) bekezdése önmagában is megalapozta a Választottbíróshatáskörét. Megalapozatlannak tartotta bíróság az indítványozó hivatkozását az ügy előadhatóságával kapcsolatos érvénytelenségi okra is [Vbt. 55. § (1) bekezdés c) pont]. A Vbt. 55. § (1) bekezdés e) pontja szerinti érvénytelenségi okkal kapcsolatban a bíróság azt hangsúlyozta, hogy az anyagi és eljárási szabályoknak a Választottbíróshatáskörének alkalmazása a perben nem volt vizsgálható, mert a rendes bíróság csak azt vizsgálhatja felül, hogy a választottbíróshatáskörének eljárása megfelelt-e a felek megállapodásának, annak hiányában a Vbt. rendelkezéseinek. A Vbt. 55. § (2) bekezdés b) pontjában nevesített érvénytelenítési okra vonatkozóan azt emelte ki a bíróság, hogy a Választottbíróshatáskörének ítélete érdemben nem volt felülvizsgálható, de anyagi jogszabálysértés a választottbíróshatáskörének ítélet érvénytelenítéséhez egyébként sem vezethet, a jogszabály téves értelmezése vagy helytelen alkalmazása önmagában nem eredményezi az ítélet közrendbe ütközését.

- [5] Az indítványozó a jogerős ítélet ellen felülvizsgálati kérelmet nyújtott be, ebben kiemelten hangsúlyozta, hogy a választottbíróshatáskörének ítélet a kógens fogyasztóvédelmi rendelkezések annullálása miatt közrendbe ütközik. Állította, hogy a Választottbíróshatáskörének az üzletszabályzat és a keretszerződés értelmezésekor nem volt tekintettel a reá, mint fogyasztóra kedvezőbb értelmezési szabályokra, a választottbíróshatáskörének kikötés tisztességtelenségét álláspontja szerint a Választottbíróshatáskörének hivatalból kellett volna észlelnie. A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta, álláspontja szerint az elsőfokú bíróság jogszabálysértés nélkül következtetett a kereset alapjául megjelölt érvénytelenítési okok hiányára. Rámutatott, hogy az indítványozó a választottbíróshatáskörének kikötés tisztességtelensége miatt állította a Választottbíróshatáskörének hatáskörének hiányát, ami a Vbt. 55. § (1) bekezdés b) pontja alá sorolható érvénytelenítési ok. A felülvizsgálati kérelem ezzel ellentétes érvelése, miszerint a hatáskör hiánya érvénytelenítési okként a keresetlevélben is megjelölt c) pont hatálya alá tartozik, a Kúria szerint megalapozatlan volt. Megerősítette a Kúria, hogy a Vbt. 5. § (4) bekezdése a Választottbíróshatáskörét megalapozza a szerződéses kikötés tisztességtelensége esetén is. Kiemelte, hogy a bizonyítékok mérlegelése, a jogszabályok értelmezése, a Választottbíróshatáskörének érdemi ítélkező tevékenységének felülbírálata nem volt lehetséges a perben.
- [6] 2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a Választottbíróshatáskör, az elsőfokú bíróság, valamint a Kúria ítéletének megsemmisítését kérte. Kérelmének „anyagi jogi jogalapjaként” az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdését (tulajdonhoz való jog) és ezzel összefüggésben az M) cikk (2) bekezdésének második fordulatát (fogyasztó jogok védelme), valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdését (a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog részjogosítványként a törvényes bírósághoz való jog) jelölte meg. Álláspontja szerint az ügy tárgyát képező alapvető alkotmányossági jelentőségű kérdés egyrészt tulajdonhoz való jogának teljes elvonása ellentmondó szerződési feltételek önkényes alkalmazásával, másrészt hogy mindezt egy olyan bírói fórum vizsgálta felül érdemben, amelynek kikötésére egyoldalúan az alperes részéről került sor, így az indítványozó nem élhetett szerződési szabadságból fakadó azon jogával, hogy saját maga mondjon le állami bírójáról. Tulajdonhoz való jogának sérelmével összefüggésben azt hangsúlyozta, hogy a befektető okozta alapjogi sérelmét a rendelkezésére bocsátott összeg önkényes és teljes elvonásával, ezt a jogsértést pedig a Választottbíróshatáskör és a rendes bíróságok ítéleteikkel – mellőzve a tulajdon korlátozása szükségességének és arányosságának vizsgálatát – alaptörvény-ellenesen konzerválták.
- [7] Hivatkozott az indítványozó az M) cikk (2) bekezdés második mondat második fordulatára, mert álláspontja szerint a rendelkezés a jogalkalmazókra is telepít speciális követelményeket a fogyasztók védelmére tekintettel történő értelmezés terén. Állítása szerint bár fogyasztói minősége nem volt kétséges az eljárások során, ennek ellenére sem a keretszerződés értelmezésekor, sem a Választottbíróshatáskörének vizsgálata során nem voltak tekintettel erre a tényre a bírói fórumok, aminek következtében nem a törvényes bírói fóruma, hanem a semmis szerződési feltétellel kikötött Választottbíróshatáskör döntött a jogvitában.
- [8] Az indítványozó kiemelte, hogy nem a választottbíróshatáskör eljárással összefüggésben hivatkozta a XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított eljárási jogainak sérelmét, hanem azok választottbíróshatáskör út általi kiüresítése miatt. Hangsúlyozta, hogy a választottbíróshatáskör eljárás jogalapját az érvénytelenítési per során vitatta. Álláspontja szerint annak ellenére, hogy a Választottbíróshatáskörhöz fordult keresetével, annak hivatalból meg kellett volna állapítania hatáskörének hiányát. A Választottbíróshatáskör eljárása nem csupán az állami bírósághoz fordulás lehetőségé-

től fosztotta meg, de jogorvoslati lehetőségeit is beszűkítette. Állította, hogy nem azonosítható legitim cél törvényes bíróhoz való jogának teljes kiüresítése hátterében, a Választottbíróság érvényes jogalap nélkül járt el a jogvita során, ez pedig végső soron önrendelkezési jogának sérelmét is okozta.

- [9] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie, ezért az Ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e az Abtv.-ben előírt feltételeknek.
- [10] 3.1. Az Abtv. 27. § értelmében az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján az ügy érdemében hozott vagy a bírósági eljárást befejező egyéb alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben lehet alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz fordulni. Az indítványozó a Választottbíróság és az elsőfokú bíróság ítéletének megsemmisítését is kérte az Alkotmánybíróságtól, ezek a bírói döntések azonban nem lehetnek alkotmányjogi panasz tárgyai az alábbiak miatt.
- [11] Az Alkotmánybíróság 3118/2013. (VI. 4.) AB végzésében rámutatott, hogy „az indítványozók a választottbíráskodás kikötésével szerződési szabadságukkal élve és az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében megfogalmazott bírósághoz forduláshoz való jogukról, és ezzel együtt a (7) bekezdésben foglalt jogorvoslati jogukról lemondva az állami bíróságok előtt elvonták jogvitáik rendezését, s azokat magánbírói útra terelték [ilyen következtetésre jutott az Alkotmánybíróság az Alkotmánynak a bírósághoz fordulás jogát deklaráló 57. § (1) bekezdésének értelmezése kapcsán is az 1282/B/1993. AB határozatában (ABH 1994, 675, 679–680.)]” {megerősítette: 3116/2015. (VII. 2.) AB végzés, Indokolás [11]; 3263/2015. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [15]; 3108/2016. (VI. 3.) AB végzés, Indokolás [17]; 3174/2017. (VII. 14.) AB végzés, Indokolás [8]; 3265/2017. (X. 19.) AB határozat, Indokolás [32]}. Az Alaptörvény 25. cikk (1) bekezdése értelmében a bíróságok igazságszolgáltatási feladatokat látnak el. A bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 16. §-a jelöli meg az igazságszolgáltatást gyakorló bíróságokat, „a választottbíróságok nem tartoznak az állami bíróságok által alkotott igazságszolgáltatási szervezetrendszerbe” [3116/2015. (VII. 2.) AB végzés, Indokolás [11]]. Az Abtv. 27. § egyes bírói döntések alkotmányossági felülvizsgálatára biztosít hatáskört az Alkotmánybíróságnak, az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint azonban bírói döntés alatt kizárólag az Alaptörvény 25. cikk (2) bekezdése szerinti bírói döntés, vagyis az állami bíróságok által hozott döntés értendő, a választottbíróság ítéletének vizsgálatára ezért az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre.
- [12] Az Abtv. 27. § szerint az ügy érdemében hozott bírói döntések is csak akkor támadhatóak alkotmányjogi panasszal, ha az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. A választottbíróság ítéletének érvénytelenítése iránti perben hozott ítélet ellen a Váb. 57. § szerint fellebbezésnek nincs helye, de a jogerős ítélet felülvizsgálati kérelemmel megtámadható. Az indítványozó élt rendkívüli jogorvoslati jogával, a Kúriához felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a jogerős ítélet ellen, ezért közvetlenül csak a Kúria ítéletét támadhatta meg panasszal.
- [13] A fentiek alapján az Alkotmánybíróság rögzíti, hogy a befogadhatóság további feltételeinek vizsgálatát a Kúria ítélete vonatkozásában folytatta le.
- [14] 3.2. Az indítványozó a támadott bírói döntés alaptörvény-ellenességére vonatkozó állítását többek között fogasztói jogainak sérelmére alapítja. Az Abtv. 27. § a) pontja értelmében alkotmányjogi panaszban Alaptörvényben biztosított jog sérelmére lehet hivatkozni. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdése nem biztosít az indítványozó számára olyan jogot, amelynek sérelmére alkotmányjogi panaszt lehet alapítani [lásd például: 3108/2016. (VI. 3.) AB végzés, Indokolás [23]; 3265/2017. (X. 19.) AB határozat, Indokolás [29]; 3088/2019. (IV. 26.) AB határozat, Indokolás [16]], ezért a panasznak ezen eleme nem felel meg az Abtv. 27. § a) pontjában meghatározott feltételnek.
- [15] 3.3. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmazni, a kérelem az (1b) bekezdés értelmében akkor határozott, ha egyértelműen megjelöli az a)–f) pontokban foglaltakat. Az indítványozó panaszában hivatkozott tulajdonhoz való joga sérelmére is. Állítása szerint sérelmét az alperes jogellenes magatartása okozta, az eljáró bíróságok pedig konzerválták azt. Az indítványozó szerint a jogvita tárgyában hozott választottbírói ítélet, illetve az érvénytelenítési perben hozott ítéletek nem reparálták az alperes magatartása folytán elszenvedett kárát, az eljáró fórumok döntése nem volt jogszerű. Az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy töretlen gyakorlata értelmében a bíróságok által elkövetett vélt vagy valódi jogsértések önmagukban nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasz előterjesztésére [3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indoko-

- lás [28]], az Alaptörvény – az Alkotmányhoz hasonlóan – ugyanis az anyagi igazság érvényre juttatásához szükséges – és az esetek többségében alkalmas – bírósági eljáráshoz biztosít alanyi jogot, s nem azt garantálja, hogy annak eredménye minden esetben helyes lesz [lásd erről: 9/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH 1992, 59, 65.].
- [16] Az Alkotmánybíróság továbbá, mint az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésének értelmében az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve, az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének d) pontja szerint a bírói döntéseket is csak az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, hatásköre a bírói döntésben foglalt jogértelmezés alaptörvény-ellenességének, alapjogokkal való összhangjának vizsgálatára korlátozódik {például 3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]; 3017/2013. (I. 28.) AB végzés, Indokolás [3]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint „[a]z eljárás lefolytatása, a tényállás megállapítása és értékelése, az alkalmazandó jog meghatározása és annak az értelmezése kizárólag a rendes bíróság feladata.” {3037/2014. (III. 13.) AB határozat, Indokolás [29]} Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja alapján az indítványnak indokolást kell tartalmaznia arra nézve, hogy a sérelmesnek tartott bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével. Az Alkotmánybíróság vizsgálata alapján arra a megállapításra jutott, hogy az indítvány nem tartalmaz arra vonatkozó előadást, alkotmányjogilag értékelhető érvelést, hogy a Kúriának az érvénytelenítési per szabályozására vonatkozó értelmezése miért ellentétes a tulajdonhoz való alkotmányos jogával, ezért az indítvány ebben a részében nem felel meg a törvényi követelménynek.
- [17] 3.4. Az indítványozó állítása szerint a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog részjogosítványát jelentő törvényes bíróhoz való joga is sérelmet szenvedett, mert az általános szerződési feltételek között megtárgyalás nélkül került kikötésre a Választottbíróság hatásköre. Az indítványozó szerint a Választottbíróságnak a hozzá benyújtott kereset alapján hivatalból kellett volna észlelnie fogyasztói minőségét, és vizsgálnia kellett volna, hogy önként mondott-e le az állami bírósági útról. Az érvénytelenítési perben közel egy évvel a keresetlevél benyújtása után, a jogvesztő keresetindítási határidő leteltét követően kifogásolt választottbírósági hatáskört a bíróságok vizsgálták, és azt állapították meg, hogy a választottbírósági kikötés tisztességtelenségére mint érvénytelenítési okra alapított érvénytelenítési ok érdemben nem volt vizsgálható. Utalva az Alkotmánybíróság előző pontban ismertetett gyakorlatára, illetve az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja szerinti követelményre, az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy indítványozó törvényes bíróhoz való jogának sérelmével összefüggésben kizárólag a Választottbíróságot nevesíti alapjoga sérelmének okozójaként, és nem köti össze az állított sérelmet a Kúria ítéletével, nem mutatja be a támadott bírói döntésben foglalt jogértelmezés alaptörvény-ellenességét. Az Alkotmánybíróság vagy az Emberi Jogok Európai Bírósága gyakorlatának bemutatása, a megsérteni vélt alapjog megjelölése nem tesz eleget az indokolási, érvelési elvárásnak, az indítványozónak a Kúria ítélete és a törvényes bíróhoz való jog sérelme közötti logikai kapcsolatot kellett volna állítania és bemutatnia. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az indítvány érdemi elbírálásának akadálya, ha az indokolás hiányosságai miatt a kérelem nem felel meg a határozottság követelményének, illetve nem kapcsolja össze alkotmányjogilag értékelhető módon az Alaptörvény felhívott rendelkezését a sérelmezett döntéssel {3058/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [11]; 3102/2015. (V. 26.) AB végzés, Indokolás [24]; 34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]}.
- [18] 4. Az Alkotmánybíróság a fentiekre tekintettel megállapította, hogy az indítvány nem felel meg a befogadhatóság törvényi feltételeinek, ezért az alkotmányjogi panaszt – figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésére is – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2019. december 10.

*Dr. Szabó Marcel s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró

*Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,*  
előadó alkotmánybíró

*Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,*  
alkotmánybíró

*Dr. Salamon László s. k.,*  
alkotmánybíró

*Dr. Szalay Péter s. k.,*  
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1255/2019.

• • •